

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

ПЕДАГОГІКА

Збірник наукових праць

Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції
науковців, аспірантів та студентів
«Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи
та соціального забезпечення»
(14 травня 2025 р.)

Луцьк 2025

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 9 від 28 квітня 2025 року)*

Редакційна колегія:

Антонюк В. З. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки (*головний редактор*);

Чернета С. Ю. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки (*заступник головного редактора*);

Лякішева А. В. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Корпач Н. І. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки (*відповідальний секретар*).

Рецензенти:

Сидорук І. І. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Мельник І. М. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Наукові керівники студентських тез.

Педагогіка [Текст] : зб. наук. пр. : матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції науковців, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи та соціального забезпечення» (14 травня 2025 р.) / за ред. В. З. Антонюка, С. Ю. Чернети та ін.. Луцьк, 2025. 188 с.

У збірнику вміщено наукові праці викладачів, аспірантів, студентів та практиків.

За зміст публікації та представлені результати дослідження відповідальність несуть автори.

УДК 37(082)

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

Березюк Нійоля

Особливості соціальної адаптації підлітків у закладі загальної середньої освіти 7

Величко Ірина

Соціальний захист людей похилого віку в Україні 9

Гапончук (Нестерук) Юлія

Соціальні послуги в територіальних громадах: проблеми та перспективи ... 13

Грабовецький Віталій

Сутність та структура готовності майбутніх викладачів до організації інтерактивної навчальної взаємодії студентів 15

Герасимчук Діана

Окремі аспекти становлення та розвитку молодіжної політики в незалежній Україні 18

Глюза Софія

Особливості соціальної роботи з дітьми, позбавленими батьківського піклування 21

Гук Юлія

Профілактика адиктивної поведінки підлітків у діяльності соціального педагога у закладі освіти 23

Демидюк Діана

Генезис науково-теоретичних уявлень про феномен соціальної компетентності 26

Дригульський Антон

Збереження здоров'я учнів – пріоритетний вид діяльності педагогічних працівників у закладах загальної середньої освіти 29

Зоріло Дар'я

Актуальні проблеми (особливості) соціального забезпечення пацієнтів у реабілітаційному відділенні 33

Івасюк Ірина

Роль послуги раннього втручання у підтримці якості життя сімей, які виховують дітей з порушенням розвитку 35

Ільницький Іван

Соціальна підтримка людей похилого віку в умовах невизначеності 38

Калісь Анжеліка

Сутність, ознаки, форми психологічного насильства над дітьми в сім'ї 41

Карпин Софія

Механізми забезпечення соціального захисту населення територіальної громади 44

Кленшин Олександр

Соціальне страхування осіб з тимчасовою втратою працездатності в Україні 46

Кобиш Тетяна	
До проблеми соціального захисту людей похилого віку	49
Колесник Ольга	
Деякі аспекти підтримки ментального здоров'я підлітків	51
Копитко Тетяна	
Роль центрів життєстійкості у адаптації внутрішньо переміщених осіб у громадах	53
Кордиш Дарина	
Патронатна сім'я як об'єкт соціальної роботи	56
Корольчук Павло	
Сутність поняття «особистісний потенціал викладача»	58
Кравчук Олександр	
Емоційна стійкість підлітків як соціально-педагогічна проблема	60
Крупич Владислава	
Історія виникнення та розвитку соціальної реклами	61
Кузьміна Марія	
Соціальна ексклюзія дітей-сиріт у період війни	64
Кукушкін Василь	
Напрями діяльності фахівця із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб в громаді	69
Курпіта Софія	
Життєстійкість підлітків як механізм превенції девіантної поведінки	71
Лаборешних Анастасія	
Освіта під час війни: як навчання та підтримка можуть покращити ментальне здоров'я	73
Лисицька Наталія	
Роль супервізії та коучингу в професійній діяльності практичних психологів і соціальних працівників	76
Ліщук Богдан	
Розвиток адаптаційних можливостей дітей вимушених переселенців	79
Лов'ян Анастасія	
Соціальне консультування в умовах територіальної громади	81
Лотвин Іванна	
Напрями, форми і методи соціально-педагогічної діяльності з дітьми в інклюзивному освітньому середовищі	83
Лошик Анна	
Дистантна сім'я як соціально-педагогічне явище	85
Лякішева Анна	
Залежність формування соціальної стратегії держави від викликів сьогодення	88
Мазур Олена	
Соціальний супровід військовослужбовців та членів їх сімей	89
Мазурок Софія	
Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб	92

Маківка Артур	94
Внутрішньо переміщені особи як об'єкт соціальної роботи	
Мартинюк Тетяна, Петрович Валерій, Петрович Ігор	
Специфіка діяльності тренерів (фасилітаторів) профілактичних та психоедукаційних програм	96
Марценюк Тарас	
Булінг у підлітковому середовищі як актуальна соціально-педагогічна проблема	101
Матійців Богдан	
Соціальна підтримка родин дітей з РСА під час кризових ситуацій: стратегії адаптації та допомоги	105
Мельник Оксана	
Соціально-педагогічна робота у сфері дозвілля учнівської молоді	108
Мельничук Діана	
Вікові особливості формування життєстійкості	111
Мосейчук Олександр	
Ціннісні орієнтації в структурі моральної культури сучасної студентської молоді	113
Пелих Ярослав	
Підтримка дітей, які постраждали внаслідок війни в Україні	116
Петрович Валерій, Кравчук Людмила	
Діяльність патронатної служби військової частини щодо підтримки військовослужбовців та членів їх сімей	119
Петрук Вікторія	
Кар'єрозорієнтований підхід у професійній підготовці соціальних працівників	123
Пилипчук Андрій	
Напрями соціально-педагогічної роботи з сім'ями військовослужбовців	127
Пініс Ігор	
Теоретичний аналіз сутності педагогічної взаємодії у процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти	128
Плахта Інна	
Соціальна адаптація учасників бойових дій та членів їх сімей	132
Положенцева Марія	
Роль і принципи менторської підтримки вразливих категорій здобувачів вищої освіти	134
Родіонова Вероніка	
Соціальний захист дитинства, материнства та батьківства в Україні	137
Романюк Олександр	
Соціальна підтримка безробітних у Волинській області	138
Семенюк Яна	
Цільові програми соціального захисту населення в умовах територіальної громади	140

Скриннікова Вікторія	
Формування стресостійкості підлітків у Центрі для дітей та сімей Карітас Волинь	142
Сорока Мар'яна	
Реінтеграція ветеранів та ветеранок війни до цивільного життя	145
Ставицька Анастасія	
Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб	147
Степаненко Вікторія	
Специфіка використання технологічних прийомів розвитку критичного мислення у дітей молодшого шкільного віку	150
Стеренчук Іван	
Соціально-педагогічна підтримка дітей із функціональними обмеженнями в ЗЗСО в умовах воєнного стану	152
Стременовський Іван	
Об'єднані територіальні громади як інноваційні соціальні інституції	155
Сушик Наталія, Шевчук Наталія	
Сутність, ознаки, показники залежності підлітків від соціальних мереж в Інтернеті	158
Терьошин Вадим	
Соціальна робота у сфері громадського здоров'я як важливий напрям діяльності соціального працівника	162
Трохимчук Богдана	
Соціально-педагогічний супровід підлітків в інклюзивному освітньому середовищі	164
Чашук Андрій	
Інтерактивне навчання як педагогічна технологія	166
Чикун Іван	
Особливості надання соціальних послуг особам з інвалідністю в умовах воєнного стану	170
Чих Наталія	
Формування професійно-етичної культури майбутніх соціальних працівників	172
Шишোলик Дарина	
Соціальний захист дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах	175
Шкорбатюк Богдан	
Комунікативна компетентність як складова професійної підготовки юриста	178
Штефусь Діана	
Соціально-педагогічні аспекти розвитку комунікативної компетентності підлітків у соціальних мережах	181
Щира Софія	
Сутність, структура, зміст життєстійкості фахівців із соціальної роботи	183

взаємодії певних психологічних рис та установок для ефективної взаємодії; поєднання ж всіх істотних характеристик кожного типу взаємодії гарантує успішну педагогічну взаємодію викладача ЗВО та здобувача освіти.

Педагогічна взаємодія, на якій має базуватися освітній процес у ЗВО, сприяє підвищенню мотивації здобувачів освіти, розвитку їхніх навичок критичного аналізу та творчого підходу до вирішення проблем. Освітня практика доводить, що взаємодія викладача та студентів на суб'єкт-суб'єктній основі сприяє формуванню критичного мислення, самостійності та відповідальності здобувачів освіти.

Джерела та література

1. Велитченко Л. К. Педагогічна взаємодія: теоретичні основи психологічного аналізу : монографія. Одеса : ПНЦ АПН України, 2005. 355 с.
2. Дворецька Г. В. Соціологія. Київ : КНЕУ, 2001. 216 с.
3. Ковальчук Л. Педагогічна взаємодія викладача і студентів під час використання нових інформаційних технологій навчання у процесі вивчення педагогічних дисциплін. *Вісник Львівського національного університету*. 2005. Вип. 19. С. 17-25.
4. Лякішева А. В. Соціальна поведінка і групова взаємодія : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 368 с.
5. Михнюк С. В. Аналіз поняття педагогічна взаємодія. *Experimental and theoretical research in modern science* : зб. Матеріалів I Міжнар. наук.- практ. конф. Кишинів, 16-18 листопада 2020 р. Кишинів, 2020. С. 208-210.
6. Педагогіка вищої школи: досвід і тенденції розвитку. Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 25 жовт. 2023 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 128 с.
7. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. Шинкарука. Київ: Абрис, 2002. 742 с.

Інна Плахта – студентка факультету педагогічної освіти та соціальної роботи кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки **Андрій Колосок**

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

Соціальна адаптація учасників бойових дій та членів їх сімей є надзвичайно важливим процесом у контексті сучасних реалій. Повернення військових з зони бойових дій до мирного життя супроводжується численними викликами: психологічними, соціальними, економічними та юридичними. Важливість теми зумовлена необхідністю створення ефективних механізмів підтримки для успішного відновлення ветеранів та їхніх родин. Відсутність належної допомоги може призвести до серйозних соціальних проблем, таких як ізоляція, безробіття, залежності та навіть кримінальна поведінка.

Соціальна адаптація є складним процесом та забезпечується комплексним виконанням усіх складових, зокрема це:

Психологічна підтримка є одним із ключових аспектів адаптації ветеранів. Багато з них стикаються з посттравматичним стресовим розладом (ПТСР), депресією, тривожністю та іншими психологічними труднощами. Для забезпечення якісної допомоги необхідно розвивати систему професійної психологічної підтримки, включаючи індивідуальні консультації, групові терапії, тренінги та соціальні ініціативи, які сприятимуть інтеграції у суспільство.

Соціально-економічна інтеграція є не менш важливою складовою адаптації. Учасники бойових дій часто стикаються з труднощами у працевлаштуванні, відновленні професійних навичок та досягненні фінансової стабільності. Для вирішення цих проблем необхідно впроваджувати державні та громадські ініціативи, спрямовані на професійну підготовку, навчання новим спеціальностям та створення робочих місць. Важливим також є сприяння підприємницькій діяльності серед ветеранів та надання їм пільгових умов кредитування для започаткування власної справи.

Юридична підтримка відіграє значну роль у процесі соціальної адаптації. Багато ветеранів не знають про свої права на соціальне забезпечення, пільги та правовий захист. Тому необхідно проводити масштабні інформаційні кампанії та створювати юридичні консультаційні центри, які допомагатимуть ветеранам у вирішенні правових питань.

Сімейна адаптація є ще одним важливим аспектом, оскільки родини ветеранів також зазнають значного стресу. Важливою є психологічна підтримка не лише самим військовим, а й їхнім близьким. Соціальні програми повинні включати підтримку родинних відносин, тренінги з комунікації, управління конфліктами та психологічне консультування для членів сімей ветеранів.

Медична реабілітація є необхідною для тих, хто отримав фізичні травми під час бойових дій. Сучасна медицина пропонує нові методи реабілітації, включаючи протезування, фізіотерапію, спортивні програми та психологічне супроводження. Створення доступної та якісної медичної інфраструктури для ветеранів є важливим кроком до їхнього повного відновлення та повернення до активного життя.

Розглянемо напрями підвищення ефективності соціальної адаптації учасників бойових дій та членів їх сімей. Одним із ключових напрямків є створення державних та недержавних програм комплексної реабілітації, які охоплюватимуть всі аспекти адаптації – від психологічної підтримки до професійного навчання та медичної допомоги. Важливим є також вивчення та адаптація міжнародного досвіду країн, які успішно впровадили подібні програми, зокрема США, Канади, Ізраїлю.

Підвищення рівня обізнаності суспільства про проблеми ветеранів та їхніх родин через освітні та медійні кампанії допоможе знизити рівень стигматизації та забезпечити кращу соціальну підтримку. Крім того, важливо

покращити систему надання медичної та психологічної допомоги, залучаючи кваліфікованих спеціалістів, що мають досвід роботи з ветеранами.

Особливу увагу варто приділити соціальній підтримці та спільнотам ветеранів. Створення громадських організацій, хабів та об'єднань допоможе військовослужбовцям знаходити однодумців, ділитися досвідом та отримувати моральну підтримку. Соціальна взаємодія з людьми, які пройшли подібний життєвий шлях, значно полегшує адаптацію та сприяє зниженню рівня ізоляції, що є однією з найбільших проблем серед ветеранів.

Соціальна адаптація учасників бойових дій та їхніх сімей є складним, багатовимірним процесом, що потребує комплексного підходу та тісної взаємодії держави, громадськості та самих ветеранів. Реалізація ефективних програм сприятиме гармонійній інтеграції військових у мирне життя та забезпечить їхню гідну підтримку. Успішна соціальна адаптація сприятиме не лише добробуту ветеранів та їхніх родин, а й загальному розвитку суспільства, що ґрунтується на повазі, підтримці та розумінні потреб тих, хто захищав країну.

Джерела та література

1. Колосок А. М., Цимбалюк І. О. Соціальний захист ветеранів війни. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. № 3. С. 187–196. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.26>
2. Колосок А. М., Мельник О. М. Соціальний захист пільгових категорій громадян. *Ввічливість. Humanitas*. 2023. № 1. С. 181–187. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.1.26>
3. Цимбалюк І. О., Колосок А. М. Теоретичні основи соціально-економічної реінтеграції ветеранів у цивільне суспільство. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. № 2. С. 140–148. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.2.20>

Марія Положенцева – здобувачка першого року навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота факультету педагогічної освіти та соціальної роботи, кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор **Вікторія Степаненко**

РОЛЬ І ПРИНЦИПИ МЕНТОРСЬКОЇ ПІДТРИМКИ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. Сучасна система вищої освіти України стикається з великою кількістю викликів. Сьогодні існує необхідність забезпечити рівний доступ до якісної освіти для всіх категорій студентів [2]. Особливої уваги потребують вразливі групи здобувачів вищої освіти, зокрема, особи з інвалідністю, внутрішньо переміщені особи, сироти та інші категорії, які відчувають соціальні та економічні труднощі. У цьому контексті менторська підтримка є важливим інструментом сприяння їхній академічній успішності та соціальній інтеграції.

Наукове видання

ПЕДАГОГІКА

Збірник наукових праць

Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції науковців,
аспірантів та студентів

«Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи
та соціального забезпечення»

(14 травня 2025 р.)

Друкується в авторській редакції

Обсяг 11,04 ум. друк. арк. (електронний варіант)